

COSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMANA

REDACTOR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. - Nr. 25.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe 1/2 an 6 cor.
România 30 lei. - America 3 dolari. - Germania 15 M.

Orăștie, 28 Iunie n. 1914.

Cu prilejul serbărilor dela Constanța, lumea românească a auzit vorbindu-se din cale-afară mult de familia împărătească a Romanovilor și credem, că facem o bucurie cetitorilor noștri, înfățișându-le aci chipul țarului Nicolae II. și alte vederi interesante din Rusia. — 1. Vederea faimosului Kremlin, din Moscva, a doua capitală a Rusiei și unde se încoronează țării imperiului moscovit. Citadela Kremlinului are o circumferință de vreo 2 km. și jumătate. Ea cuprinde, între altele, palatul imperial, mănăstirea Minunilor, Arsenalul, clopotul cel mare de-o celebritate mondială, câteva biserici mari. — 2. Biserica Sf. Vasile, din Moscva, zidită în veacul al 16-lea. — 3. Țarul Nicolae II. — 4. Vederea sălei de ședințe a dumei imperiale. La spatele președintelui se vede portretul în mărime naturală al țarului. — 5. O piață din Petersburg. — 6. Curioase baraje construite pe Volga, pentru spargerea sloiurilor de gheață. — 7. Vederea pieții din fața palatului Taurida, în care se țin ședințele dumei. — 8. Vederea faimosului Newsky Prospect din Petersburg.

VEDERI DIN RUSIA.

Expoziti 1914 JUN 28

BGU Cluj / Central University Library Cluj

COLONII ȘCOLARE DE VACANȚĂ.

— O operă socială de mare însemnătate. —

Încheierea anului școlar ne aduce prin orașele și satele roșii de copii plâpânzi, cu fețele supte și cu mișcările nervoase și neastâmpărate. Roiuri de copii, cari au trăit zece luni de zile închise între ziduri reci și neprietinoase, în chilii scunde și umede, în praf și 'n fum. Sunt micji „studenți“ de azi, floarea tinerimei de mâne, a cărei menire va fi, să fie voinică, sănătoasă, desvoltată, ageră la trup și ageră la minte. Sunt tinerii, cari vor fi chemați, să poată îndura toate greutățile enorme ale unei eventuale campanii de războiu; tinerii, dela cari se va cere, ca la un timp binevenit, să poată cutreeră munții și văile, prin ploaie ca și prin vânt, pe căldură ca și pe îngheț.

Porțile școalelor se închid acum și ei sosesc la vatra părintească sfioși și streini, timizi și melancolici. Școala cu întocmirea ei medievală a avut darul și ocazia să le stânjenească timp de zece luni mișcările trupesti și facultățile fizice și a avut darul și ocazia să sâdească în mulți germenii nervosității și ai tuberculozei chiar. Datorința societății și a părinților e, ca în aceste două luni de vacanță, să redea trupurilor plâpânde și tinere întreagă vigoarea perdată, toată elasticitatea naturală și întreg tumultul de exuberanță juvenilă, care șade atât de bine copiilor. Datorința lor e, ca după munca spirituală și chinuirea minții în timp de zece luni, să nu-i mai prindă din nou la carte, ci să le dea prilej de zburdălnicie și de o hodină dulce și sănătoasă.

Aci e locul să amintim de așa numitele „*Colonii școlare de vacanță*“, din București,

Galați, Ploiești, Iași, etc., cari s'au format cu scopul anume, ca în lunile de vară să trimită pe cât mai mulți băeți de școală plâpânzi și săraci la aer curat, în atmosfera sănătoasă a codrilor de brad, ca să prindă putere, să prindă sănătate și avânt furtunos.

În fruntea acestor societăți, cu un caracter așa de altruist și cu o menire așa de frumoasă, sunt bărbați de înaltă calitate morală, oameni cu dare de mână și însuflețiți pentru idealul național. Ei știu prea bine, că o tinerime slabă și prăpădită nu va putea niciodată trece cu ușurință... Balcanii nostri. De aceea *crește* tinerimea spre scopul acesta.

Locurile de vârat, de distracție, la cari se trimit copilașii săraci, ușiți poate tuberculozei altfel, sunt mănăstirile și localurile de școală de prin comunele muntoase. Formează adevărate *colonii* în inima munților și după o cură de vreo 30 de zile, după un tratu fără de griji petrecut în aer proaspăt, îmbibat de mirezme sănătoase, se 'ntorc la ai lor cu fețele roșii, sprinteni la trup și la minte, *preparați*, ca să acumuleze fără greutate nouă cunoștinți timp de zece luni.

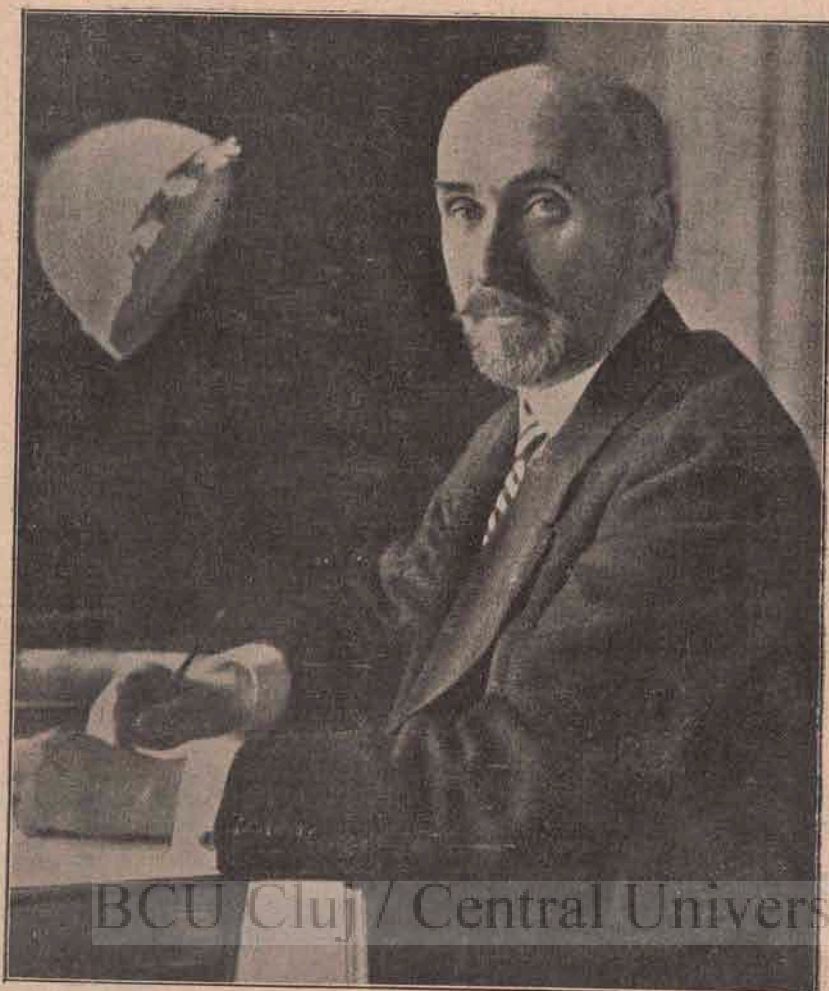
Când remarcăm în pripă rostul și chemarea acestor „*Colonii școlare*“, ne gândim la copilașii noștri din Ardeal. Cei mai mulți, cum sunt băeți de țărani, trăesc în larg și 'n aer sănătos peste vară, dar le lipsește în schimb altă condiție principală de sănătate — distracția. Ajunși odată la casa părintească, de obicei numai câte unul singur într'un sat, ei pierd tovarășia prietinelor de școală, a fraților de cruce, cu cari ar putea hoinări prin co-

dri. Și alți tovarăși nu prea au. Ceilalți copii de vârsta lor rămași în sat, ies în zorii zilei cu vitele și ei rămân singuri. Efectul aerului sănătos dela țară e contrabalansat în felul acesta de părăsirea, ce-o simte băiatul. De aceea ar fi bine, ca să se facă și la noi un fel de „*colonii școlare*“, dar mai puțin costisitoare. Noi ne închipuim așa, să convină într'un fel oarecare toți părinții cari au copii de școală, dintr'un ținut, și să și-i întrunească pe aceștia în fiecare săptămână, pe 2—3 zile la o familie. Astfel s'ar putea înjgheba o mică „*colonie*“ de 6—10 băeți, cari ar petrece laolaltă și ar putea hoinări prin satele vecine. Ar fi o copie ieftină a „*colonii*lor școlare de vacanță“ din Ploiești, Iași, București, Galați, etc., în raport cu puterile noastre, mai ușor de suportat și cam cu acelaș efect...

După o vacanță de două luni de zile folosită astfel rațional, copiii se vor putea întoarce toamna cu îndoită putere de muncă la studiile lor și cu îndoită sănătate și vigoare în trupuri! Iar în suflet le vor rămânea viu intipărite o mulțime de momente senine, de amintiri frumoase, pline de poezie și de farmec. Le va rămânea în suflet întipărită o copilărie senină și curată, care ne lipsește atâtoro azi... S. B.

Douăzecișicinci de ani dela moartea lui Eminescu. *Duminecă, 15/28 Iunie, se 'mplinesc 25 de ani, decând genialul nostru poet și-a dat blândul și visătorul suflet în mâinile Domnului. O zi dureroasă pentru noi, căci atunci ni s'a răpit, în floarea vieții încă fiind, cea mai strălucită minte românească din veacul trecut și cel mai genial talent poetic, pe care l-am dat neamurilor. — Pentru ca să ne arătăm toată recunoștința și admirația pentru poetul Eminescu, numărul proximal revistei noastre îl vom dedica exclusiv memoriei lui.*

Sasonov, ministrul de externe al Rusiei, care a pus la cale întâlnirea țarului Nicolae II. cu regele Carol și care a ostenit mai mult pentru o apropiere între Rusia și România. Dl Sasonov e de statură mijlocie, lipsit de atitudine convenționale și-ți face mai mult impresia unui gânditor și al unui suflet cinstit, decât al unui politician. Nimic în el nu dovedește uriașa putere, ce reprezintă, și observatorul ghicește numai decât în el acele calități morale, care constituiesc o forță diplomatică cu mult mai impunătoare, decât asprimea sau viclenia.

SCRISOARE DIN CONSTANȚA

— Impresiile unui spectator. —

Țarul Rusiei, sosit în Constanța după un drum de 16 ore, a stat pe pământul românesc vreme de 12 ceasuri.

Iachtul imperial Standard, care a purtat pe țarul tuturor Rușilor în toate întrevederile, pe cari le-a avut cu diverse capete încoronate, a produs aproape senzație, când a intrat în portul nostru. A produs aproape senzație, pentru că evenimentul, care se producea, era un eveniment mondial; al doilea, pentru că iachtul Standard e văpsit tot în negru și are brăuri late de aur. E un vas armat, care, — întrucât regulamentul nu în-

găduie trecerea unor asemenea vase prin Dardanele, — a trebuit să fie desarmat și declarat ca vas comercial, spre a putea trece prin acest punct.

Vizita țarului a fost o vizită cu noroc.

Nu vom face în acest articol nici o reflecțiune de ordin național: dl Octavian Goga a vorbit despre aceasta în ziarul „Universul“ cum nu se putea vorbi mai frumos. Și nu vom face nici speculațiuni, calcule de probabilități politice: dnul G. Diamandy, tot în acest ziar, le-a făcut pe cele mai autorizate.

Mai întâiu, trebuie reținut faptul, că pentru întâia oară ziariștii au fost îngăduiți la o distanță foarte mică de autocratul tuturor Rușilor. Măsurile luate de directorul siguranței generale a statului, au dovedit mult tact, o admirabilă pricepere a situațiilor și o conștiință deplină a importanței momentului.

Trebuie știut deasemenea faptul, că țarul, venind la noi în țară, el care e așteptat de mii de gloanțe și de pumnale, care-l pândesc în întunec, n'a fost amenințat de nici o primejdie. Din informațiunile pe cari le avem, n'a fost arestată nici o persoană, care prin atitudinea sa să fi dat de bănuț. E probabil, că mulți cari îl pândeau pe țar, au înțeles, că n'au ce căută pe pământul românesc. Și aceasta e mult.

*

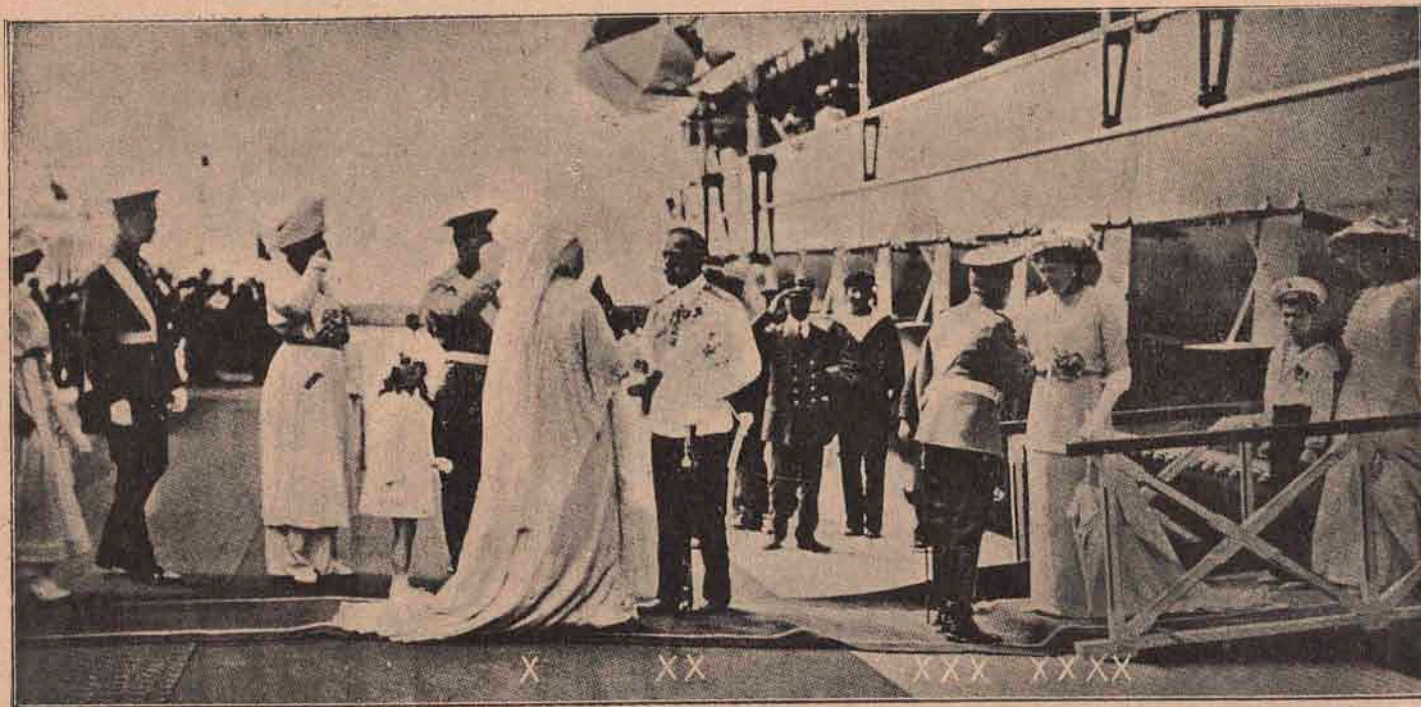
Am spus, că vizita țarului a fost o vizită cu noroc. Prestigiul României, incontestabil, a crescut. Suntem azi punctul asupra căruia privește Europa, cu o justificată luare aminte.

Vizita aceasta însă trebuie să-i fi lăsat și țarului impresii din cele mai puternice, pentru chipul în care s'a desfășurat.

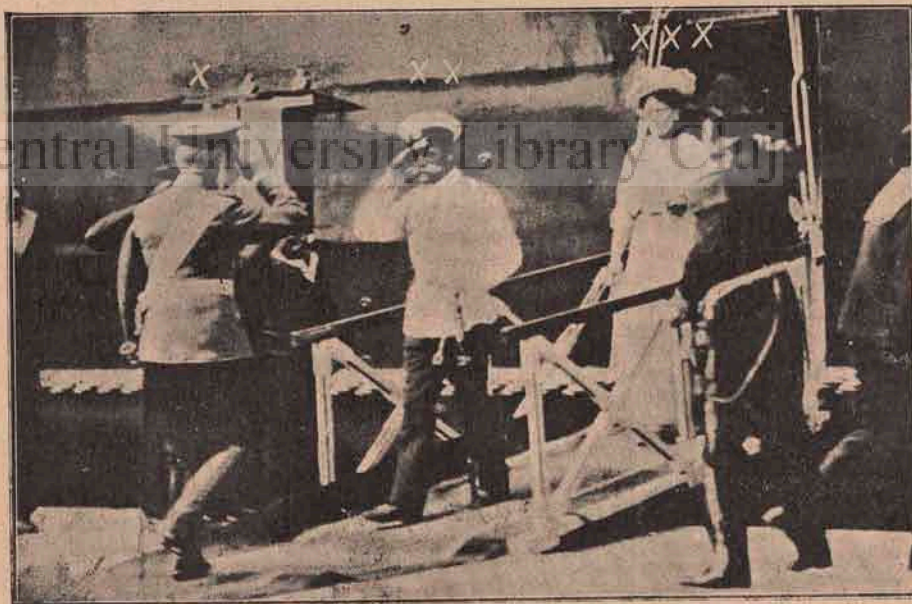
O vreme admirabilă a favorizat călătoria țarului spre România, vreme, care a venit după ploii nesfârșite, cari exasperaseră pe toată lumea. Norii, cari se tot descărcaseră mereu până în ajun, fugiseră și se rânduiseră departe, ca într'un cerc, lăsând cerul Constanței senin și albastru. Faptul acesta ne-a adus aminte o afirmațiune, pe care o auzisem demult: Regele Carol e un rege norocos; la toate festivitățile la care asistă, are totdeauna o vreme bună; iar când sosește într'o localitate unde e secetă, aduce cu El ploaia, belșugul. În împrejurarea de față, lumea a comentat mult și cu interes, această vreme, care, spre surprinderea tuturor, a fost admirabilă.

*

La sosirea țarului, în momentul când iachtul Standard s'a apropiat de punctul unde trebuia să acosteze,

Vederi dela Constanța: 1. Primirea auguștilor oaspeți ruși le debarcader: M. S. Regina Elisabeta (x) și M. S. Țarul Nicolae (xx). În stânga Reginei (dela stânga la dreapta): Prințesa Marioara, Prințepile Carol, Prințepile Maria, Prințepile Ileana, Prințepile Ferdinand. M. S. Regele (xxx) în uniformă de mareșal rus și M. S. Țarina (xxxx). În dreapta Țarinei: Țareviciul și una din ficele Țarului. — 2. M. S. Regele (x) și M. S. Țarul (xx) la prima lor întâlnire se salută militărește, după care își strâng mâna și se îmbrățișează. M. S. Țarina (xxx). După împărăteasă urmează Țareviciul și cele patru marducece, fice ale Suveranilor ruși.

spiritele erau într'o stare de legitimă încordare. Civili, erau, ca și militarii, în cea mai riguroasă ținută de *drepti*! Țarul, ca și țarina și marile ducese, erau privite de departe cu un viu interes. Acela însă, spre care eră îndreptată, în mod special, atențiunea tuturor, eră împăratul. Mic de statură, El are o figură blondă din cele mai simpatice și ochii de un albastru senin. În toată ținuta și personalitatea sa, n'are nimic marțial, afară de sabie și de șapca, pe care, ca toți Rușii, o poartă cam pe o sprânceană și stăruitor dată pe ceafă.

Țarina are o siluetă elegantă; e înaltă și brună; figura distinsă îi e slăbită și suferindă. Fica marelui duce de Hessa, punând pe fruntea Sa coroana imperială a Rusiei, a pus în acelaș timp coroana unor mari și stăruitoare dureri. Privind spre țărmlul, pe care aveă să pună piciorul, țărml care reprezintă în această clipă *Necunoscutul*, țarina a atras lângă Ea pe singurul fiiu pe care-l are, și l-a prins de mână.

Se cunoaște stăruința, cu care anarhiștii au urmărit și urmăresc nimicirea acestei odrasle imperiale,

singura mlădiță în care și-a pus speranța dinastia Romanovilor.

O întâmplare nenorocită; spun cercurile palatiste, — voința dușmanilor monarhiei, spune poporul, — a făcut ca și această singură mlădiță să fie pusă în situație de a nu aveă urmași.

Țareviciul e plăpând și suferind; are o figură brună și fină, ca a mamei sale. Micul Alexis Nicolaevici e prea mic, prea puțin desvoltat, pentru vârsta de 10 ani, pe care o are. E îmbrăcat în uniformă de marinar și poartă la piept două medalii și o

cruce. Salută din când în când mi-litărăște și cu toate că vrâsta i-ar da dreptul să fie mai zburdalnic, e de-o seriozitate dureroasă. Trebuie să se fi simțit foarte mirat și foarte fericit, când l-a văzut pe prințisorul nostru Nicolae, alergând și jucându-se cu el. Între cei doi copii s'a legat o prietinie, care are toți sortii să se păstreze. Finul țarului, prințul Nicolae, s'a fugărit cu țareviciul și s'a luptat cu el, gâdilându-l și biruindu-l.

În preajma lor ședeau patru cazaci din garda personală a țarului, oameni strașnici la înfățișare, înalți și îmbrăcați în roșu, cu căciuli enorme, negre. Sunt oameni, cari mor apărând pe țar și pe ai lui; ei primesc și dau ordinele, ținând mâna pe lungul pumnal dela brâu, care le e nelipsit. Și respectul lor pentru țar și familia lui, e un respect care are un caracter divin. Asemenea preoților catolici, cari oficiind, trec de zeci de ori prin fața altarului, totdeauna ingenuchiând cu venerație, strașnicii cazaci dela Don se imobilizează, salutând profund de câte ori trec pe lângă împărat sau pe lângă un membru al familiei lui.

Marile ducese sunt mai puțin frumoase, decât principesele noastre. Ele sunt însă foarte gingașe. Sfiala, pe care o aveau la început, le-a perit repede și, mai târziu, chipurile

li s'au luminat adeseori de un zimbet deschis sau de un râs voios.

*

Lumea întreagă a recunoscut, că țarul e un om foarte simpatic și blând, ca înfățișare; acei cari i-au vorbit, îi laudă extrema amabilitate și recunosc în el un om foarte agreabil.

Scriitorul rândurilor de față crede, că a văzut pe chipul împăratului Rusiei o tresărire de teamă, când cincisprezece aparate negre, cincisprezece aparate fotografice s'au îndreptat spre el, ochindu-l. Fotografii, în genere, fac dovadă deplină de exces de zel, mai ales când e vorba de împărați.

Fotografii din România să se bucure și să se felicite între ei; niciodată confrății lor din alte țări n'au avut și nu vor mai avea prilejul să-l vizeze așa de aproape cum l-au vizat ei.

Țarul a mai avut un moment în care a înțeles câtă deosebire a între viața Suveranilor români și viața lui. La un moment dat, regele Carol, lăsând pe țar în pavilionul imperial, a plecat în oraș cu un automobil. La volant, ca șofer, era principele Ferdinand. Suveranul și prințul au plecat fără nici un fel de escortă. Țarul, când a văzut acest lucru, s'a uitat lung și nu-i venea să creadă. El a întrebat pe un domn inspector

de poliție, care era aproape, dacă regele nostru pleacă de multeori așa. Și răspunsul dat de inspectorul de poliție, că regele se duce și la Moși, l-a pus pe țar și mai mult pe gânduri.

M. NEGRU

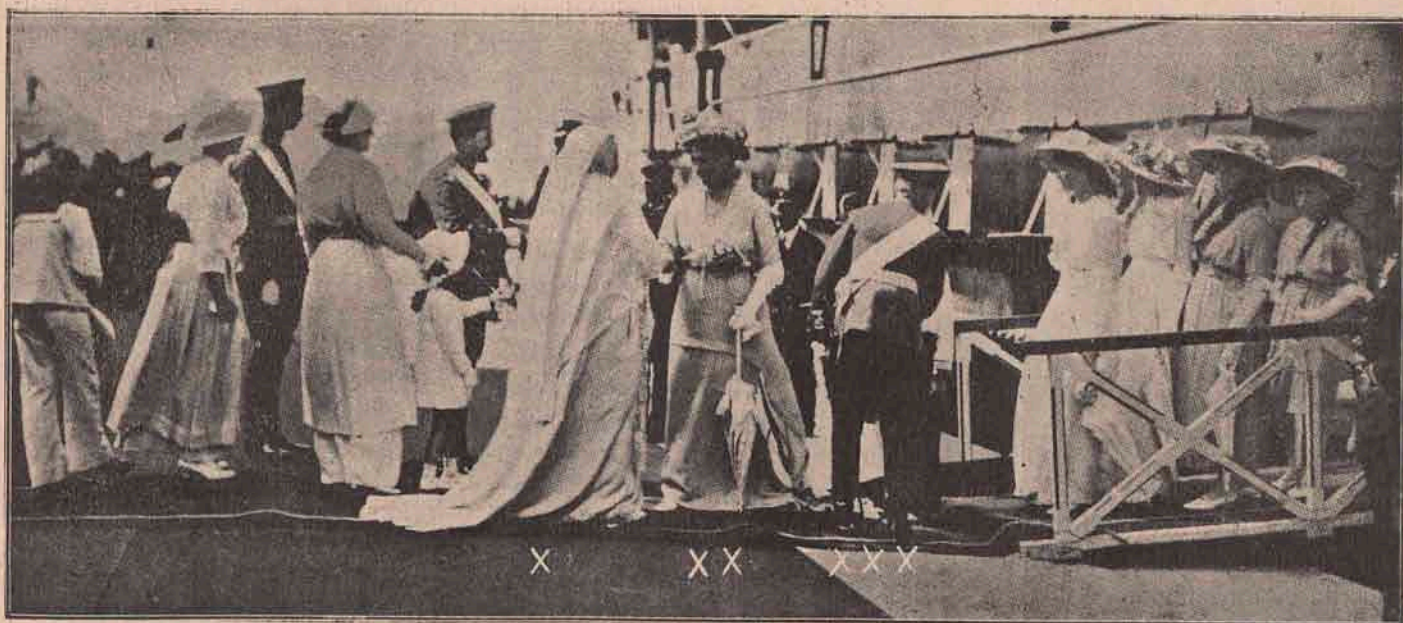
□ □ □

Taifasuri...

— Rumeneala din potică. —

Stam mai dăunăzi în grădina unui restaurant și priviam la lumea, ce da năvală la mesele înșiruite frumos, poftitoare. Stam, priviam și clasam la femeile frumoase, îmbrăcate la ultima modă, cu haine subțiri, transparente. Valurile orchestrai militare mă legănau într'o dulce visare și eram într'o stare sufletească, când totul mă fermecă, mă încântă și-mi da aripi sufletului și avânt fantaziei. În lumina gălbuie a lămpilor electrice, îmi părea toată lumea cu fața senină, cu fața zimbătoare, veselă și fragedă. Simțiam o plăcere neînchipuită, să-mi scald ochii pe atâtea fețe frumoase și m-aș fi simțit cu desăvârșire mulțumit, dacă dela masa vecină n'ar fi ajuns la urechile mele următoarele frânturi de vorbe:

— E văpsită, dragă. Ți-o spun eu, că-i văpsită. Privește-i fața, ochii, cearcănele de sub ochi, părul, tot-

M. S. Regina (x) și M. S. Țarina (xx). M. S. Regele mângăie pe obraz pe Țareviciul. In dreapta: cele patru fice ale Țarului.

Adunarea națională dela Ilcanda-mare: Dr. Iuliu Maniu, vorbind poporul.

tot și examinează-le. Uite, e de-un deget vâpseaua, rumeneala...”

N'am întors capul într'acolo, de unde veneau vorbele. Mi-eră năcaz chiar, că le-am auzit și că avuseră darul, să mă scoată din visurile mele. Am trecut însă repede în revistă femeile dela mesele vecine, să văd pe aceea, care se vâpsise. Și-am văzut'o. Se vedeă, că obrazul ei n'are culoarea cea adevărată, culoarea cea naturală, dar nu eră de-un deget, cum afirmă vecina dela spatele mele. Ba aș putea spune, că rumeneala eră așezată cu mare dibăcie și cu extraordinară rafinărie, că trebuia anume să-ți încorzi ochii și bine să examinezi, dacă doriai să o distingi. Dar eră vâpsea și vecina cărlitoare aveă dreptate în fond.

După episodul acesta neplăcut, am rămas gânditor și par'că nu mă mai fermecau nici acordurile muzicii, nici ciripitul drăgălaș al vecinelor superbe și încântătoare. Am rămas gânditor și m'am întrebat, că la a-decă, de ce-și vâpsească femeile obra-

zul? Ca să fie mai frumoase, firește, și dorința asta a lor e pe deplin justificată și esplicabilă. Dar păcătuiesc împotriva eului lor, că se vâpsească. Pentruca să pară mai frumoasă pe-o scurtă durată, își ruinează frumseța naturală, își diformează fața pe ani de zile. O știe toată lumea, ce urmări rele are vâpsitul obrazului; despre asta e cam de prisos să vorbim și noi prin urmare. Nici nu cu scopul acesta înșirăm vorbele acestea, ci ca să ne întrebăm, cine poartă adevărata vină, că femeile se vâpsească? Și aici, să ni se scuze îmdrăzneala, când susținem, că bărbații. O utopie, veți crede! Femeile se vâpsească și bărbații să poarte vina! Și e așa. Căci dacă pe bărbat nu l-ar fermeca chipul vâpsit și preparat, cu rumenele și făinuri, dacă fiecare tinăr și-ar întoarce disprețuitor ochii dela femeia vâpsită, pe care o 'ntâlnește 'n cale, poate s'ar desbărâ iubitele noastre, de dorința asta de-a parveni frumoase prin rumeneală. Dar, noi bărbații, suntem prea indulgenți și prea supuși ca-

priciilor femeii. Închipuți-vă numai pe-o clipă contrarul! Închipuți-vă, ce-ar face mireasa noastră, ce-ar face soacra, dacă într'o sară am apărea la ei la cină cu fața sulemenită, cu părul blond vâpsit în negru și cu ochii strălucitori de injecția, ce le-am dat-o cu nu știu ce fluid preparat! Eu cred, că nu ne-ar mulțumi și nu s'ar arăta „încântate“ de felul nostru de-a parveni frumoși și cuceritori! E așa de simplu doar. Ce plăcere, ce fiori poți să simți față de-un chip vâpsit, pe care minciuna și falșitatea a pus așa de eclatantă pecete! Și ce sinceritate poate să fie în sufletul, care-și maschează espresia cea mai vie: obrazul și ochii.

Țăranul nostru are atât de multă dreptate, când rostește versurile acestea de ironie, cu

„Rumeneala din potică“ –

are atâta dreptate și noi, intelectuali, am putea învăța ceva dela ei...

Concluzia: Tănărilor, disprețuțiți chiar pe mireasa voastră, dacă se vâpsește!...

Radu Mărgean.

Icoane din luptele naționale.

Fruntașii noștri naționali în primăvara asta au hotărît să țină mai multe adunări populare, ca să facă cunoscută fraților dela țară situația politică și să protesteze împotriva unor stări de lucruri, cari ne apasă și pe noi, ca cetățeni ai acestei țări. Cea dintâi adunare s-a ținut la Alba-Iulia, dar aici nu s-a putut aduce nici o hotărâre, căci „autoritatea“ a spulberat mîile de ascultători, sub pretext, că Dr. Aurel Vlad „agită“ poporul. Ca o continuare a acestei adunări se poate considera adunarea dela *Ileandamare*, din care arătăm aci cetitorilor noștri două momente.

În chipul dintâi se vede vorbind *Dr. Iuliu Maniu*, agilul membru al comitetului național, care ca orator e cel mai prețuit și mai distins.

Stăpân pe o logică de fer, dl *Dr. Iuliu Maniu*, înlanțuie pe ascultători prin espunerea sa clară și prin vorba sa românească *neaoșă, fluentă și corectă*. Se vede și 'n chip, cum privitorii robiți de vorba sa, îl ascultă cu o încordare din cele mai depline.

În al doilea chip vorbește dela masă *Dr. V. Braniște*, redactorul ziarului „Drapelul“, iar la spatele dânsului stau *Dr. Teodor Mihali*, sprintenul v.-președinte al partidului național, *Dr. Iuliu Maniu* și alții.

Dr. Valer Braniște, ca orator are multă vervă și meșter la vorbă, e de multeori stăpân pe-o ironie, care taie adânc și crud. Adevăratul său talent însă se reflectează îndeosebi în articolele sale fără titlu din „Drapelul“, în care discută principiar

toate chestiile însemnate dela ordinea zilei, însoțindu-le de observații juste, scăldate des în flacăra naționalismului cu rezon.

□ □ □

— *La numărul acesta am adaugat mandate postale și rugăm pe onorații noștri abonați, să binevoiască a reînoui fără amânare abonamentul și a răspândi revista noastră în cercuri cât mai largi. E în interesul tuturor, ca, asigurându-ni-se cât mai mulți abonați, să putem da revista tot mai bună și mai bogată.*

□ □ □

Adunarea națională dela *Ileandamare*: *Dr. Valer Braniște*, la tribună.

CRONICĂ LITERARĂ

— Toate cărțile, despre cari se vorbește la acest loc, pot fi procurate dela „Librăria Dr. S. Bornemisa” în Orăștie. —

L. Paukerow: „**Când joci teatru românesc în țara ungurească**”. Preful cor. 2:20 franco.

Din cartea domnului Leonard Paukerow se desprinde spiritul de observație al gazetarului isteț, care pătrunde faptele și pe oameni și știe toate să le redea în forma ușoară și cizelată a reporterului. Nimic, din cele ce aparțin subiectului său interesant, nu-i scapă din vedere; nici întâmplări, nici vorbe, nici fapte. Virtuoz în manauarea limbei, îmbracă întâmplările în colori vii și caracterizează instituții și lucruri în linii marcante. După titula cărții, te-ai aștepta, ca autorul să tune și să fulgere împotriva purtătorilor de putere, cari pun piedeci oricărei manifestări culturale românești; dacă cetești însă cartea, observi, că autorul — gazetar de profesie — oprimării și piedecii de data aceasta nu-i dă o importanță capitală. Ni-zuiește în schimb, să caracterizeze deosebitele centre culturale românești, scoțând în relief rolul bărbaților purtători de făclii pe terenul cultural și mai ales pe cel al politiceii. Nu-i, aproape, persoană cât de cât marcantă în cele 17 orășele, în cari trupa Antonescu a jucat, ca să nu fie macăr amintită de domnul Paukerow. Figurle politice sunt chiar pe pagini întregi zugrăvite și cu multă simpatie redade. Ani de-arândul convenind cu frunțașii politiceii noastre naționale, autorul a avut ocazie în nenumărate rânduri, ca să-i observe, să-i studieze și să-i cunoască. De aceea caracterizările domnului Paukerow sunt vii și mai ales sunt toate îmbrăcate în culoarea vie a omului încântat de bărbații conducătorii ai destinelor românești. La prima vedere s-ar părea, că nici n-a avut altceva de scop, decât acela a-l reclamei indivizilor, dar apoi vezi totuș, că reclama sa nu-i decât profesiunea unui cult pentru aceia, cu cari autorul a convenit adesea și de multeori intim. Nu vezi lauda exagerată a omului de partid plătit, ci entuziasmul străinului, care trăește între noi și mai ales prin noi. După cum știm, domnul Leonard Paukerow nu-i român, dar face gazetărie românească și-i crescut în școală românească. Aceasta e bine s'o spunem, ca să iasă la iveală, că laudele aduse de dânsul multora dintre bărbații noștri, sunt de cele mai multe

ori juste și nu exagerate. Căci, dacă un român prin naștere ar fi tractat acest subiect în felul domnului Leonard Paukerow, acela ar fi depus și mai mult suflet și colorit mai viu în descrierea unor oameni și locuri, și poate ar fi putut fi mai mult bănuț de parțialitate.

Cartea se ncheie cu reflexii privitoare la soarta „Societății pentru fond de teatru” și cu articole de gazete, cari vorbesc despre campania dramatică întreprinsă de domnul Antonescu. În întregimea ei, e o lectură ușoară și distractivă, și mai ales o lectură folositoare pentru artiștii, cari doresc să ne cerceteze în viitor. Aceștia vor afla în ea nume prețioase, cărora se vor putea adresa cu încredere, că le vor pune rosturile la cale. O recomandăm cetitorilor noștri.

Revistă românească cu ten-diinți religioase. La alte popoare, cu o literatură mai dezvoltată, cu un public cetitor mai mare, revistele cari reprezintă un curent religios, sunt destul de numeroase. Și nu s'ar putea spune, că această tendință adânc imprimată în coloanele ei de literatură, ar fi povară, ori piedecă chiar, pentru dezvoltarea literaturii frumoase. Nu. Căci azi, când pe vasta câmpie a poeziei bântuie mulțime de curente, cari de cari mai ciudate și imorale chiar, — un curent sănătos, care să dea hrană aleasă sufletului creștin evlavios, numai o binefacere poate fi pentru literatură. — Noi salutăm cu drag, tocmai din pricina aceasta, apariția revistei „Văpaia”, și ne bucurăm, că în coloanele ei vom avea posibilitatea să cetim numai lucrări senine, curate și edificatoare. În numărul prim vedem alese articole de arhimandritul Scriban, scriitorii G. Galaction, I. Mihălescu, I. Chiru-Nanov și alții. Remarcăm din articolul de introducere a domnului G. Galaction, următoarele rânduri:

„Literatura, poezia, visul!.., cât ne-ar fi de binefăcătoare! Ar fi ploaia cea mai binecuvântată peste îndelung sterpele noastre plaiuri bisericești. Și credeți, tinerii mei prieteni, că ar fi o inovație? Credeți că ați aduce ceva străin tradițiunei noastre bisericești? Departe de acolo! Să știți?, că — dimpotrivă! — de când literatura, poezia și visul s'au stins din sufletul și din inima

oamenilor bisericești, tot de atunci s'au veșezit și trandafirii, au murit și crinii, cu cari Sfinții Părinți au încununat biserica Domnului!.. Credeți voi, că sfinții Vasilie, Ioan Chriostomul, Grigorie de Nazianz erau niște cărturari fără poezie, niște cerberi dogmatști fără simțire?.. Nu uitați niciodată: toți acești minunați cuceritori de suflete erau niște mari poeți, niște străluciți oameni de litere!”

*

Momente dela Constanța. Domnul V. Nișescu, publică în „Gazeta Transilvaniei” interesante amintiri dela Constanța, din prilejul vizitei țarului. Reținem din ele urătoarele momente simpatice: „Prințul Carol făcea curte marei ducese Olga, pe fruntea căreia strălucia o diademă de briliante. Privirile invitaților inzistau mai mult, ca de obicei, asupra acestei perechi de tineri. Prințul părea sfios, o piroteală ușoară se instăpânise peste fața lui, iar marea ducesă se arăta cumpătată la vorbă, ca orice fată mare. Cuvântul ei eră însă cald, sincer, simpatice.”

În fața lor eră Tațiana. Aceeași apariție tăcută, modestă, simpatice. Numai cele două ducese mai mici păreau mai sglobii. Ba cea mai mică se arăta uneori încrezută pe frumsetea ei. Tarevicul se uită scuturător la asistență. Prințul Nicolae cu vorba lui dulce, răsfățată, ștrengărească îl mai treziă din când în când la realitate și-i făcea de sigur propuneri pentru nostimele jocuri din viitor...”

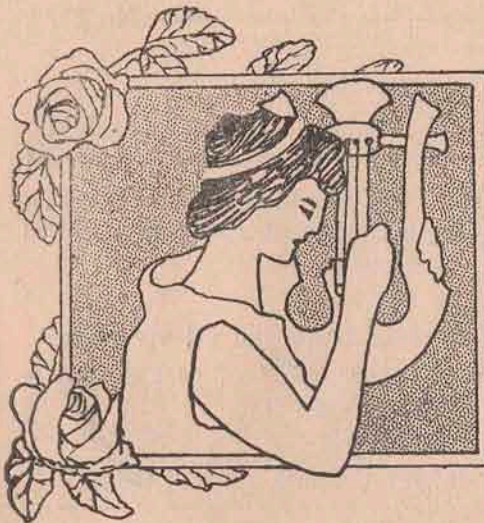
*

Goga și Lupaș în Academie. Poetul Octavian Goga și distinsul istoric dela Seliște, Dr. Ioan Lupaș, au fost aleși membri corespondenți în Academia română. Ne bucurăm din inimă pentru această alegere nimerită și meritată. Felicitări!

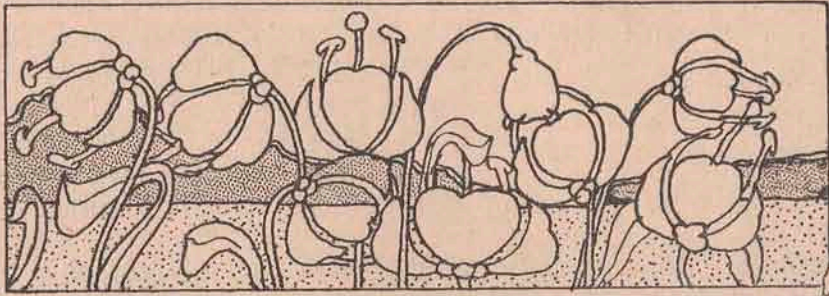
*

Urmașul lui Liciu. Artistul C. Belcot dela Teatrul Național întreprinde în vara aceasta cu artiști de seamă un turneu prin Bucovina, ca să ducă mai departe solia artei dramatice românești în această țară. Se știe, că în Bucovina neuitatul artist P. Liciu, a făcut numeroase turnee ani de-arândul, contribuind în măsură mare la dezvoltarea gustului și la dragostea pentru teatrul românesc. Această misiune o ia acum asupra sa domnul Belcot, și se crede, că dânsul va putea corespunde pe deplin nădejdlor, ce i se avansează.

PAGINI LITERARE

DUMPA

DOAMNA MUNȚILOR.

PIESĂ ÎN PATRU ACTE, ÎN VERSURI. — DE I. U. SORICU.

Cătălina pleacă la luptă.

Scena VIII.

Iancu.

Așa dară gata? Haide, spune-ți fulnicul, să sune!

Cătălina.

Pleci și nu mi-ai spus o vorbă...

Iancu, mângâind-o.

Tu, frumoasa mea minune!

Prefecții și tribunii pleacă.

Silvia oprește o clipă, în prag, pe Buteanu, îl privește cu duioșie, zicându-i:

Nu știu ce mă înfioară. Pare c'ai porni la moarte!

Buteanu, sărutându-o pe amândoi ochii.

Fericit acel ce are grija cine să i-o poarte!...

Pornesc cu toții, rămânând în cerdac numai Silvia și Cătălina.

Silvia, cu tristețe.

Tot aceasta mi-a fost partea chiar decând ne-am

[logodit!]

N'am putut nici două vorbe să ne spunem liniștit.

Cătălina, căutând s'o incurajeze.

Or veni și zile bune de iubire și lumină...

Silvia.

Ce departe sunt acestea! Ce departe, Cătălină!

Și mă doare, că pe cel mai gingaș vis frumos al vieții,

Nourii se 'ntind cu umbra chiar din zorii finereții.

Socotiam că armistițiul, mult pușin, cât o să țină,

Va aduce 'n biefu-mi sufletul o scânteele de lumină,

Însă nu. Căci chiar acum. Par'c'ar fi ceva făcut,

Mai pușin ca totdeauna ne-am vorbit și ne-am văzut.

Cătălina.

Chiamă-l în cuvinte blânde, vezi-l în închipuire,

Și ascultă-i astfel, dragă, șoapta caldă de iubire,

Și icoana dulce strânge-i lângă sânul tău plăpând,

Și mângăie-l iubitoare și-l alintă dulce 'n gând,

Până când din înmălțime Domnul bolșilor albastre

Ne va da, odat' cu pacea, sfânta zi a nuntei voastre...

Silvia.

Pân' acum doar cu gândul mângăiatu-m-am, dar vine
Vremea, când atâtea umbre se coboară peste mine.
Sufletul care 'nflorise, ca și floarea lui April,
Mi l-am mângăiat cu vorbe de alint ca pe-un copil.

— Plânge. —

Cătălina.

Floare dulce, șterge-ți ochii... o sărută. Focurile-au
[încetat,

Nu mai vine nici un zgomot cu fiorul peste sat.

Tu te plângi, dar ei, sărmanii, or fi frânți și oboșiți...

Să gătim fășii de pânză, ca s'avem pentru răniți...

la o trambă de pânză și începe să taie fășii pentru bandaje

Silvia le împătură.

Silvia.

Pânza bieteii dăscălițe văduve dela Uioară,
Ce păcate și pe dânsa... Singurul fecior să-i moară!

Cătălina, rupând fășii.

Astăzi plânge, dar din lacrimi în curând o să-i răsară
Pe cărările umbrite dalbe flori de primăvară.

Silvia.

Arpadi are dreptate. Bine-ar fi să se 'nțeleagă
Ori și cum...

Cătălina, dojenind-o cu privirea.

Da, da! Cu cinste. Nu ori cum, copilă dragă!
Uite vine o femeie și se 'ndreaptă cătră noi!
Ce-o fi aducând-o-aicea?

Silvia.

Cine știe ce nevoi!

Se apropie de ele o munteancă înaltă, tristă, cu îmbrăcăminte
sfâșiată, în mâna dreaptă cu o lance. Are privirea îndurerată,
dar energică. E Pelagia Roșu, căreia la Mărișel i-au ucis băr-
batul și fratele. Ea vorbește întâi cu un ton dureros. Apoi vor-
bele-i devin tot mai vehemente.

Scena IX.

Pelagia.

Bună ziua! Spor la lucru!

Silvia și Cătălina.

Mulțumimu-ți dumitale!

Cătălina.

Dar de unde și ce veste?

Pelagia,

Dela Mărișel!

Cătălina.

Ce-i?

Pelagia.

Jale!

Silvia.

Ce s'a întâmplat? Acolo par'că-i oaste 'mpărătească...

Pelagia.

A plecat de mult. Acuma-s doar muieri, ca să păzască.

Cătălina.

Și-ai venit pe jos?

Pelagia.

N'am aripi, ca să pot veni în zbor,
Să vestesc c'aveam pe lume un bărbat și-un frățior,
Și-amândoi, uciși mișelnic de-ai lui Vasvári, căzură...
Reci, cu mâinile pe lance, stau întinși în bățătură,
Iar pe drumuri numai leșuri ciopârtite 'n orice loc,
Te 'nfioară-atâta groază... Vai de neam fără noroc!
Mistuite cad sub flăcări toate cele de prin case,
De sub spuza cea ferbinte vezi albind șirag de oase,
Par'că n'a mai fost vieață pe la noi decând pământul...
Nu știu ce-am greșit, o Doamnă, însă prea ne ceartă
[Sfântul.

Ce sunt vinovați copiii, schingiuiți și ei în silă?

Să se 'ndure de ei bățăr, dacă n'are de noi milă!...

Cătălina.

Cum? Dar unde sunt lăncerii?

Pelagia.

Cu Axente sus la munte,

Că de-aceea n'a fost nimeni pe dușman ca să-l înfrunte!

Cătălina.

Ce să facem?

Pelagia.

Mă pricep eu, că m'a învățat păcatul...

Dacă nu-i cin' să-mi răzbune frățiorul și bărbatul,

O să mor și eu cu dânșii. Eu muierile 'mi adun,

Sângele fără de milă cu prisos am să-l răzbun!

Dă-mi un steag!... O să-l desfășor astăzi chiar la

[Mărișel!

Să s'adune tot ce-i soră și soție lângă el.

Știm și noi purtă toporul și furcoiul și 'mblăciul...

Dă-mi un steag, să nu se 'ntindă prea 'nspăimântător

[pustiul!

Silvia își șterge ochii, ia un steag și-l întinde Cătălinei. Aceasta îl desfășură, plânge, îl sărută și coboară cu el la Pelagia. Silvia privește cu ochii înlăcrămați la ele.

Cătălina, dând Pelagiei steagul.

Ia-l, și Maica Precurată să te poarte 'n paza ei,

Tu cea mai nenorocită și mai sfântă 'ntre femei!

Și să-l porți tot sus și mândru, la triumf cât vei putea.

Pelagia.

Focul, care-mi arde 'n suflet, ce va face vei vedea!
Și-acum spune-mi cale bună și izbândă, că pornesc!

Cuprinde la sân steagul, subsuoară lancea și pornește, uitându-se când la steag, când la lance, când, oprindu-se și privind la Cătălina.

Cătălina.

Dumnezeu să-ți ocrotească brațul tău cel voinicesc!

Silvia și Cătălina privesc cu ochii 'nlăcrămați după ea, care le strigă de departe:

Pelagia.

O să-l port cu vrednicie! Cătălină, să n'ai teamă!
El e solul răzbunării!

Cătălina începe să tremure. Privește lung la Silvia, care plânge în cerdac. Apoi, făcând un gest hotărât, pornește după Pelagia.

Cătălina.

Ia-mă și pe mine, mamă!...

Cântec.

O lună cu chipul rotund
Se 'nalță pe vârful de casă
Și neguri și umbre s'ascund
Și pace pe lume se lasă.

Doar numai sfielnic ca 'n vis
Un susur colindă prin ramuri,
Prin ramuri de măr și cais —
O floare mi-adoarme pe geamuri.

ECATERINA PITIȘ

FRACUL

— LOCALIZARE —

Când plec la drum mă aflu totdeauna între două alternative: sau sosesc în gară cu o jumătate de oră mai de vreme sau... cu două-trei secunde mai târziu.

Cetitorule, dacă vreodată vizitezi gara Ploești și zărești un tânăr, care suflând din greu năvălește pe peronul gării, se uită lung dezolat, după acceleratul ce a părăsit stația, își întoarce necăjit ceasornicul vecinic rămas în urmă, aruncă furios o țigară nevinovată, abia aprinsă, își aprinde apoi resemnat alta, și studiază grăbit „mersul trenurilor“ — poți să pariezi, cetitorule, că tânărul dezolat sunt eu.

De data aceasta însă am fost punctual.

La orele 2 trenul plecă la București și la orele 1 și 20 eram în gară. Avui grija să cumpăr „jurnalistu-lui“ restul de ziare ce-l avea — om ești, vrei să știi

doar ce s'a întâmplat alaltăeri la Carlovitz și Iohannisburg — vizitai sala de așteptare, restaurantul, sala de bagaje... Ola, cine predă acolo un cufăr uriaș!

Ionescu, publicist, conferențiar și amicul meu intim.

— În cotro Ionescule?

— La București! o conferință în „Sala rezemonațiilor“, cetire din opere inedite! Și tu?

— La București! Teatrul „Intim“, premieră.

— Umblă încet să nu *cazi*, mă sfătui prietenul.

— Ferește-te de ouă... clocite, îi răspunsei eu, ca să nu par nepolitic. Dar ce ai în vagonul acela de cufăr? Opere complete?

— Nu, dragul meu — îmi răspunse amicul îngrijorat. Trei fracuri, două sacouri, cinci costume, un smoking, opt cămăși, șase perechi de ghete de lac...

„Ascultă Ionescule: ții conferința la o Academie de croitorie?

— Aibi răbdare, îți explic eu în vagonul restaurant. Acum lasă-mă să îngrijesc de cufăr.“

Un sfert de oră mai târziu ne aflam în vagonul restaurant. Trebuie să constat, că Ionescu nu-și luase nici halat, nici costum de turist.

„Bucureștii e un oraș periculos, își începui el explicația.

În primăvara anului trecut când am ținut conferința la București, am plecat fără bagaje. Mă gândem; dela Ploești la București, pleci direct în frac și nu mai ai nici un bucluc.

— Foarte inteligent!

„Din potrivă, cea mai mare prostie, cea mai stupidă îndrăzneală, cea mai patentată nebunie! Numai un novice poate pleca în frac la București“.

Ionescu deveni patetic „Doamne, eră atât de frumos, nu făcuse încă nici un bal — eră odorul meu, răsfățat. Elegant, abia eșit de sub mașina de călcat, reușisem să plac și nevastei în el. Sunt trei feluri de fracuri...“

— Neplătite, făcute în rate și luate de pomană — îl întrerupsei eu nerăbdător. De ce nu ții o conferință la o Academie de croitorie: „Fracul pe vremea lui Mihai Viteazu“ sau „Influența fracului asupra căpșunelor.“

„Ești cu totul lipsit de simțul frumosului — se plânse Ionescu, și în special rău crescut. Dar, nu vreau să fac personalități.

Mă văd deci, în frac, în vagon la Ploești, mă așez la fereastră, îmi atârni pardesiul în cuer, și-mi recitesc programul conferinței.

O buhuitură puternică însă mă trezi din reverie. Aveam impresia că se apropie sfârșitul.

— O deraiere, ciocnire?

„De unde! Nici nu pornisem încă. Conductorul trântise ușa, care se închisese, zmulgând o poală a fracului meu.

— Condoleanțele mele!

„Fracul meu, frumosul frac al vieții mele, eră

distrus. Eram într'o stare asemănătoare aceleia a unui tigr, în a cărui cușcă stă așezat: „Răgetele interzise!“

O dșoară, ce se află în acelaș cupeu, se oferi să-mi coase poala fracului; am refuzat. Cum eră să apar într'un frac cărpit... o serată literară doar nu-i un bal mascat“.

— Asta depinde!

„Iar începi cu mojiile?”

Sosit la București dădui fuga la taica Lazăr, unde luai cu împrumut cel mai frumos frac de care dispuneai. Să mă fi văzut în el ai fi jurat, că am greșit și am pus pantalonii în loc de frac... Ce eră să fac însă? Mi-am încheiat cu grijă pardesiul, ca să nu inspir compătimire.

— Cel puțin înaintea conferinței!

Ionescu mă privi disprețuitor și continuă: „Îmi eră cald și hotărîi să mă plimb departe, afară din oraș, spre Lemaitre.

E o privești frumoasă, frumoasă acolo și malurile Dâmboviței sunt verzi și apa e adâncă. Ți-o recomand pentru cazul când ai să fii fluerat la premiera de azi. E acolo o casă mare pânditor de curente...“

— Literare?

„electrice. Un specialist ne explică funcțiunea și un lucrător închise apoi ușa grea de fier. Lumea eră satisfăcută.

Tu însă...“

„Eu însă, țipam ca în gaură de șarpe. Nenorocitul îmi sefestrăse poala stângă a fracului. De data asta nu eră rupt, dar perforat, perforat ca o chitanță de bir. De bietul meu pardesiu nici nu-ți mai vorbesc. Plutea liniștit spre Dunăre, pe apa Dâmboviței.

În viteza nebună a automobilului mă îndreptam din nou spre taica Lazăr. De data asta primirea a fost mai rece.

Taica Lazăr susține, că fracul readus perforat, eră nou nouț și confecționat din cel mai fin camgar. Nu fusese împrumutat de cât o singură dată, unui maior cu prilejul unei solemnități civile. În timpul discuției s'a repetat de câteva ori cuvântul „poliție“, s'a vorbit de „nerespectarea proprietății altuia“ și de alte asemenea lucruri plăcute.

— ...Mai sunt deci și alți oameni răi crescuți“ — constat eu mulțumit.

„Jumătate din onorariul conferinței mele eră topit, dar în schimb obținu un alt frac.

Se vede în el, că pierdusem încrederea în taica Lazăr.

Când mi-a cerut părerea asupra lui, i-am exprimat-o într'un singur cuvânt: „strălucitor“.

Străluce în adevăr de sus până jos. Trebuie să fi aparținut înainte vre-unui uriaș luptător de circ, ajuns la ananghie în București, — altfel nu-mi puteam explica dimensiunile lui.

Și rătăceam așa pe străzile periculosului oraș, și lumea se uită lung după mine, dar te asigur nu din

cauza celebrității mele. Mă oprisem tocmai în fața unei vitrine și admiram formele perfecte ale unei fecioare...

— Esti sigur?

„Foarte sigur... eră de ceară. Eram entusiasmă. Nenorocirea te găsește însă pretutindeni. Un coșar care nu vrea să știe ce-i poezia, trecu pur și simplu cu scara prin fracul meu. De data asta însă căzu victimă și cămașa. Frumosul piept de olandă, alb, care mai dădea puțină lumină fracului, aveă culoarea nopților de toamnă.

La taica Lazăr n'am mai îndrăznit să mă duc.

Procesul e în curs și acum, în a doua instanță, și avocatul meu îmi spune: Numai un jurământ fals te mai poate salva, dar nu te sfătuesc.

— Și conferința?

„A avut loc! Chelnerul dela restaurantul automat mi-a venit într'ajutor cu un adevărat frac automat: Când băgam un ban pe sus, eșeau pe jos zdrențe.

De atunci nu mai viu la București fără cufărul meu salvator! Trei fracuri, două sacouri, cinci costume, un smoking, opt cămăși, șase perechi de ghete de lac! Mie nu mi se mai poate întâmplă nimic, nimic!..“

Ionescu râdea radios și mulțumit de sine.

L'am felicitat.

Câteva ore mai târziu, mă aflam în garderoba teatrului cu directorul, când fui chemat la telefon. Eră Ionescu:

„Alecule dragă, începui el încurcat... N'ai putea... din garderoba teatrului... să obții un frac pentru mine, pentru astă-seară.

— Bine frate — răspunsei eu, neputându-mi stăpâni râsul — dar ce-i cu cufărul tău salvator?.. Trei fracuri, două sacouri.

„Ascultă dragă, lasă gluma, sunt pierdut altfel. Știi că trag de obicei la Ștefăniță pe Antim. Și cum treceam în automobil peste pod... și cufărul meu eră de-asupra... și cum Dâmbovița curge dedesupt... și cufărul s'a prăvălit grămadă... în apă... și Dâmbovița curge nepăsătoare, înțelegi... Sunt pierdut...“

Precepte.

Unuia singur.

*Din sufletul tău ager, un sclav toți și-au făcut!
Și-atât de multe lanțuri legat te țin de ei!
Dar numai gândul vecinic se naltă, grav tăcut
Simțind pe Prometheul batjocorit de zei...*

*Cu dinți furioși de pradă în cale te așteaptă
Șacalii triști ai vieții din inimă să-ți ia,
— Dar, să-i acoperi locul, nu 'ntinde mâna dreaptă,
Când drumul înainte poți să-ți deschizi cu ea...*

*Tu ești cu-atât mai tare, cu cât de răni mai plin,
Stropești întreaga-ți viață cu sângele-ți curat,
Cu cât șacalii vieții mai mulți spre tine vin
Iar corbii desnădejzii deasupra ta s'abat...*

*Cândva vei fi pe culme, căci tu vei fi alesul!
Cu ce-o să mai rămână atunci inima ta...
Și stând cu fruntea 'n nouri vedeă-vei că 'nțelesul
E, ca să zvârli și restul, cu cât vei fi alesul,
Mulțimii fără număr ce 'n veci va așteptă!..*

M. SĂULESCU

Din răvașele unui voluntar

de N. N. BELDICEANU

Pe la ceasurile două, am intrat în Lovcea. Pe la răspântii stăteau îngrămădiți Turci și Turcoaiice. Cei mai mulți, îmbrăcați în zdrențe, ca niște cerșitori. Casele păreau pustii; nu se vedeă nicăiri nici un Bulgar. Părea, că la vestea venirii noastre, au fugit toți Bulgarii din oraș și c'au rămas numai Turcii. Toate prăvăliile is oblonite, zăvorâte. Spre miazăzi se înălțau munții posomorâți ai Bulgariei; spre miază noapte coline molcome, cu ogoare, peste care gândurile îmi zburau spre Țară.

Intrăm în ograda întinsă a căzărmi polcului 34. În mijloc se înălțau două cazărmi lungi, cu două rânduri; vechi, de pe vremea Turcilor, și dărăpănate ca niște case părăsite de mult. În cazarma din fund găsim un escadron de călărași, veniți aici cu o zi înaintea noastră.

Mai întâi se dă ordin, să dormim în corturi, apoi se dă poruncă, să dormim în cazarmă.

Ne urcăm pe o scară putredă, și intrăm în dormitoarele cu paturi lungi dela un perete la celalalt, acoperite cu saltele de pae; așa cum le-a lăsat armata bulgărească, fugind din calea noastră. Grosul oștirii a plecat, firește, de aproape un an la războiu; compania care rămăsese aici, ca să păzească târgul, a fugit când am ajuns noi la Plevna.

Umblu prin dormitoarele pustii. Pe pereți portretele regelui și reginei. De jur-împrejur, portretele oamenilor lor mari; cromolitografii cari înfățișează biruințele lor. În câteva unghere, dau de dulapuri cu cărți pentru soldați. Răsfoesc câteva cărți. Într'o carte dau de harta peninsulei balcanice, în care Turcia și Dobrogea is roșii amândouă: pământuri de cucerit.

E prea trist la cazarmă și câțiva ne căutam gazde în preajma căzărmi și ne găsim îndată. A doua zi, însă, pe când dormeam încă, a sunat alarma și nici nu știu când ne-am îmbrăcat și am alergat la cazarmă.

Locotenentul nostru ne spune, că s'au zărit bande în jurul târgului, că se poate să ne atace în timpul

noptii și maiorul a dat ordin: să doarmă toată lumea în cazarmă.

Câțiva, ne facem culcușul într'o chilie cu geamuri sparte, cu pânze de păianjeni prin unghere și cu praful de un deget; aici a fost cancelaria polcului. Într'un ungher e un dulap cu cărți și toate cărțile îs răvășite în mijlocul odăii. Pe pereți, aceleași portrete ca și în dormitoare și o hartă mare a Bulgariei, în care tăiem, cu o linie groasă, fâșia care ni se cuvine nouă. În chichineața noastră e un pat de fier și o canapea dărăpănată, îmbrăcată în piele castanie. Doi ne culcăm pe pat; doi pe canapea; ceilalți jos, pe foile de cort, cu capul pe răniți.

Afară ploauă în ropot și călărașii și-au vârit caii în cazarmă: se aude, din când în când, bubuitul copitelor în dușumele și ronțăitul cailor. Ne-am culcat îmbrăcați și încinși, cu cartușerele pline de gloanțe și cu puștile încărcate, la cap. Cartușerele îmi apasă pânțele ca două ghiulele de plumb și nu pot adormi. Din odăile de jos, în care au vârit caii escadronului, se urcă un miros sărat de grajd. Împrejur, tovarășii horăie osteniți și afară ploaia cade potop.

A doua noapte, ne trezim cu sublocotenentul nostru. Ne vorbește repede și, la lumina felinarului pe care îl ridicase, ca să ne vadă, îi zărim fața speriată:

„Îmbrăcați-vă repede și încigeți-vă... S'ar auzit focuri pe creasta munților, înspre partea în care avem posturile noastre...”

Și aleargă la ceilalți soldați. I se aude glasul prin dormitoare. Toată cazarma se umple de freamăt; se aud pași grăbiți, glasuri speriate. Se aud făcănituri de arme. Escadronul ese pe poartă în galop. Prin ogradă furnică soldații prin întunerecul gros, prin care nu se vede la doi pași. Doi soldați și cu un sergent năvălesc pe ușă cu o ladă cu cartușe.

„A dat poruncă domn' căpitan: toată lumea să-și umple sacii de pesmeți cu cartușe...” strigă sergentul într'o răsufare; și prinde a împărți cartușe.

Stăm gata, încinși, cu cartușierele și sacii de pesmeți, plini de gloanțe, cu puștile lângă noi. Așteptăm mai bine de un cias, cu urechea ațintită la zgomotele de-afară. Cu încetul, freamătul se potolește; și unul câte unul, ne culcăm iar, încinși, cu armele alătura.

Când mă trezesc a doua zi, mi-i tot pânțele o rană parcă, înlăuntru.

Drăgan al nostru, soldatul care ne poartă nouă de grijă, intră, ca în fiecare dimineață, cu cânila cu ceai.

„Ce-a fost, mă Drăgane? îl întrebăm cu toții.

— Ce să fie? face Drăgan, trăgănat, așezând, cu băgare de seamă, cânila pe masă; cică o santinelă a văzut un licurici și-a strigat de trei ori: „Cine-i?” cum scrie la carte; și, dacă a văzut că licuriciul nu spune parola, a tras un foc, — ș'atunci toate santine-

lele au prins a trage și ele, de, mai-mai, erau să-și isprăvească gloanțele...”

Rătăcim câțiva prin târg. La fiecare casă, aproape, e ținută pe poartă o hârtie cu chenar negru și, din când în când, slovenim numele morților. Aproape toți îs bătrâni, cincizeci și șasezeci de ani, ori copii de șaptesprezece, optsprezece, nouăsprezece și douăzeci de ani; rar câte un om de treizeci—treizeci și cinci de ani. Târgul pare pustiu și acum, și pe lespezile trotuarelor, pașii noștri răsună ciudat.

Sara, se ivesc, pe la porți, femeii bătrâne, — fetele și femeile tinere nu se arată, — toate îs cernite. Stau mute, ca la un priveghiu. În fiecare casă e un mort parcă. Și trecem cu inima grea, pe străzile pustii; și în muțenia aceasta, răsunetul pașilor noștri, vorbele spuse mai tare, mă izbesc drept în inimă, mi se par o impietate. Îmi vine să vorbesc tot în șoaptă și să umblu cu pași înceți, fără vuet. Și toate îs triste în târgul acesta: munții, cari se înalță mohorâți la câțiva pași de târg; grădinile cu frunzele mai închise parcă, aproape negre; casele cu acoperișurile de lespezi înegrite; râul care curge mut, cu apele vecinic turburi, pe sub poduri putrede.

University Library Cluj
Să știi!...

*Căutătoarelor în cărți
Veniți din toate patru părți
De unde vânturile bat...*

*Căci vreau să cat:
Să văd în ce pustiu de foc
Pier visurile de noroc.*

*Căutătoarelor în cărți
Veniți din toate patru părți
De unde norii apă sorb...*

*Destinul orb
Să mi-l ghiciți: să știi și eu
De am ori nu vr'un Dumnezeu.*

*Veniți! veniți, ca 'n zbor de vânt,
Cât mai trăesc și cât mai cânt...*
Și-mi spuneți tot ce nu 'nțeleg...

*Ori, ce-am s'aleg
Din tot pustiuul meu de trai?...*
...Să știi să mi-l trăesc încai!!

CAIN

MARAMA SFINTEI VERONICA — 6 —

— POVESTIRE DIN VIAȚA MÂNTUITORULUI —

de SELMA LAGERLÖF — Trad. de AL. LUPEANU

Faustina stătea la gura străzii și privea calea grea a celui merit morții. Cu mirare a zărit mantaua de purpură de pe dânsul și cununa de spini de pe creștet.

— Cine-i omul acesta? — întrebă.

— A vrut să fie împărat, — răspunse cineva dintre cei din jur.

— Așadar pentru un lucru nu tocmai de dorit, trebuie să moară, — zise cu întristare bătrâna matroană.

Condamnatul se clătina din când în când, sub greutatea crucii. Se trăgea tot mai încet înainte. Călăii i-au legat funie de sârmă în jurul mijlocului și au început să-l zmâncească de dânsa, ca să se silească mai tare. Însă când au zmâncit odată mai cu putere, a căzut la pământ și a rămas acolo jos, cu crucea pe spate.

Și s'a făcut atunci învălmășală mare. Călăreții romani au trebuit să-și încorde toate puterile, ca să poată oprî mulțimea să nu se apropie. Au scos și săbiile la câteva mueri cari s'au împins înainte și s'au silit să ridice pe bietul căzut. Călăii îl loveau și îl îboldeau pe condamnat, ca să se scoale, dar nu putea de cruce. Pe urmă câțiva dintrâșii au prins de cruce, ca să o ridice.

Cel judecat la moarte și-a înălțat privirea și bătrâna Faustina a putut să-i vadă fața. Se cunoșteau pe ea urmele loviturilor: ranele. De pe fruntea rănită de cununa de spini se prelingeau câțiva picuri de sânge. Pletele îi erau încâlcite; se lipeau deolaltă de sudori și de sânge. Gura îi era strânsă tare, dar buzele-i tremurau, ca și când ar fi voit să oprească cu putere grozavă un strigăt de durere. Ochii lui inundați de lacrimi, priveau fără țință, și lucirea li s'a stins aproape de tot, de chin și de osteneală cumplită.

Dar, în dosul feții omului cununat cu moartea, bătrâna matroană a zărit, ca o părere, un frumos obraz palid, cu ochi înălțători, sublimi, și cu trăsături dulci, blânde. Și inima numai decât i s'a umplut de compătimire adâncă pentru nenorocul și umilirea străinului.

— O, sărace omule, ce-au făcut cu tine? — strigă apropiindu-se c'un pas de dânsul, în vremece ochii i s'au umplut de lacrimi. Suferințele acestui om chinuit au făcut să-și uite năcazul ei și neliniștea de care era cuprinsă. I se părea, că i se sfarmă inima de întristare. Voiă să grăbească la dânsul, alături de celealalte femei, ca să-l scape din mâinile călăilor.

Prinsul a văzut, că bătrâna se silește spre dânsul și s'a târit mai aproape. Ca și când singur dela dânsa ar așteptă scut împotriva celor cari îl gonesc și îl chinuie. I-a cuprins genunchii cu brațele. Și s'a lipit de dânsa, ca copilul care cearcă apărare la maică-sa.

Bătrâna matroană s'a plecat peste dânsul și în vremece lacrimile îi curgeau părâu, peptul i se înălță de bucurie, că bietul judecat ta moarte s'a târit la dânsa, căutând scăpare. C'un braț l-a cuprins de după cap și precum mama duioasă mai întâi șterge lacrimile din ochii fiului său, așa și dânsa și-a luat marama subțire și moale de în și a înălțat-o spre fața lui, ca să-i zvânte lacrimile și sudorile de sânge.

În vremea asta călăii au isprăvit cu crucea și, repezindu-se la prisonier, l-au târit cu dâșșii. Îl trăgeau cu o iuțea sălbatică, ciudindu-se pentru că întârzie. Condamnatul a suspinat adânc, că l-au desfăcut dela locul de scăpare, dar nu s'a împotrivit cătuș de puțin.

Însă Faustina totuș l-a îmbrățișat, ca să-l oprească, dar când brațele ei bătrâne, neputincioase, n'au putut să-l rețină, și a văzut că-l duc, îi părea ca și când i-ar răpi propriul copil.

— Nu, nu-l duceți dela mine! Nu-i iertat să moară. Nu se poate! — strigă.

O cumplită durere și mânie i-au cuprins inima, văzând, că-l iau dela dânsa. Voiă să plece nebună după el. Voiă să se arunce asupra călăilor, ca să-l zmulgă dela ei, dar, pășind un pas, a amețit și a leșinat. Sulpiciu a grăbit la dânsa, cuprinzându-o să nu cadă.

Într'un capăt al uliții a văzut o mică prăvălie întunecoasă și a dus-o acolo. Nu era în această prăvălie nici un scaun ori laviță, dar stăpânul ei era om bun la inimă. A scos de undeva o rogojină și îndată a gătit un așternut, jos pe pietri, pe seama bătrânei.

Faustina nu era leșinată de tot, dar o cuprinsese o amețea așa de mare, încât nu o țineau picioarele și a trebuit să se lase culcată.

— A drumărit mult și vuetul orașului, apoi înghesuiala, i-au făcut rău — zise Sulpiciu cătră negustor. — I-a trecut vremea, și bătrâneța, zău, în cele din urmă răstoarnă și pe cel mai puternic.

— O zi apăsătoare, ca asta e destul de grea și cui nu-i bătrân, — zise negustorul. — E așa de înădușitor aerul când răsuflă. Nu m'ași miră dacă s'ar porni vreo prepestenie.

Sulpiciu s'a aplecat spre matroană, care ațipise și durmea răsuflând lin și măsurat, după oboseala îndurată și după multele agitații.

Apoi s'a pus în ușa prăvăliei și se uită la mulțime, așteptând trezirea Faustinei.

VII.

În Ierusalim, tânăra soție a procuratorului roman avusese un vis, în noaptea din nainte de ziua în care venise Faustina în cetate.

A visat anume, că stă în foișorul de pe coperișul casei și se uită jos în curtea largă și frumoasă, pardosită, după obiceiul răsăritean, cu marmură, și sădită pe alocurea cu flori alese.

Și i se părea, că vede adunați în cuprinsul curții toți bolnavii, orbii și schilozii din lume. Vedeă acolo, înaintea sa, pe cei ciumați, cu trupurile lor umflate și buboase, pe leproși, cu fețele lor pornite spre putrezire, pe schiopi, cari neputându-se nici mișcă, zăceau neputincioși pe pământ, și pe toți schilavii încârligați de dureri. Și toți se grămădeau la intrare, ca să poată ajunge în casă și câțiva din cei dintâi au început să zguduie cu putere ușa palatului.

În urmă a văzut, că un sclav a deschis ușa și a eșit în prag. Și a auzit cum i-a întreat:

— Ce vreți?

Iar ei răspunseră:

— Căutăm pe prorocul cel mare, pe care Dumnezeu l-a trimis pe pământ. Unde se află profetul din Nazaret, doftorul tuturor bolnavilor? Unde-i, ca să ne izbăvească de suferințele noastre?

Și sclavul a răspuns cu nepăsare și semeție, dupăcum e obiceiul să trimită oamenii mai departe dela porțile lor pe călătorii cei sărmani.

— Pe prorocul cel mare îl căutați înzadar: L-a ucis Pilat.

La aceste vorbe au început să se vaiete toți până la unul și să scrâșnească din dinți, încât n'a putut să-i mai asculte. Inima a prins să i se frământă de compătimire și lacrimi să-i curgă din ochi. Dar începând să plângă, a tresărit.

Apoi iarăși a ațipit și a visat iarăși. A visat că stă pe coperișul casei și se uită în curte, care era așa de largă cât o întindere de târg.

Și iată a văzut, că ograda este plină de nebuni, de zmintiți și de cei cuprinși de duhuri necurate. Între dânșii unii erau goi, alții împletindu-și cununi de pae și mantale de iarbă, se închipuiau că sunt crai. Unii se târau pe pământ, crezând, că sunt dobitoace, alții se tânguiau fără încetare de vreo durere, pe care n'o știau numi. Erau, cari rostogoleau pietri mari, zicând că e aur, apoi iarăși cari își închipuiau, că vorbesc dintrânșii duhuri necurate.

Și vedeă cum se îmbulzesc cu toții spre poarta palatului. Și cei dintâi au lovit în ușa și au zuruțit, ca să-i sloboadă înlăuntru.

În urmă s'a desfăcut ușa. S'a ivit un sclav în prag și i-a întreat:

— Ce vreți?

La aceasta au început să strige cu toții:

— Unde-i prorocul din Nazaret trimis de Dumnezeu, ca să ne dea mințile cele bune și gândirea cea limpede?

Și a auzit cum le-a aruncat sclavul vorba peste umăr:

— Pe prorocul cel mare înzadar îl căutați: L-a ucis Pilat.

Răsunând aceste vorbe, nebunii toți au prins a se văietă, dar așa de groaznic, că răcnetul fiarelor sălbatice, și, în desnădejdea lor, au început a se sfă-

șia între sine, încât le cădea sângele pe pietri. La văzul atâtor chinuri, a început a-și frânge mâinile și a se tângul. Și în durerea proprie s'a trezit.

Dar iarăși a furat-o somnul și în vis de nou s'a văzut pe coperișul casei. Sclavele i s'au așezat aproape, cântând din chimvale și din ghitări. Măndulii își scuturau petalele albe peste dânsele și rozele acățătoare împrăștiau mirezme.

Și cum stă acolo, a zis către dânsa un glas:

— Mergi la grilașul care încunjură coperișul palatului și te uită jos în curte.

Dar zise, codindu-se, în vis:

— Nu vreau să mai văd și alții, dintre cei cari mi s'au îmbulzit în ograda astă noapte.

În clipa aceea a auzit înălțându-se de jos zuruțit de lanțuri, izbiri grele de ciocane, și bubuituri uscate, ca 'n lemn. Sclavele lăsând cântarea și muzica, au alergat la marginea coperișului și s'au uitat în jos. Și nici dânsa n'a putut rămâne liniștită. S'a dus aproape și a privit în curte.

Și a văzut atunci, că erau acolo în curte toți robii nenorociți din lume. A văzut mai ales pe cei, cari erau ferecați în lanțuri grele. A văzut pe ocnașii cari asudă în minele întunecoase, cum se apropiau aducându-și cu greu ciocanele năpraznice. A văzut cum veneau sclavii de pe galere, cu vâslele lor grele, croite din fer. A văzut cum veneau cei judecați la moarte pe cruce, gemând sub acestea, și cei judecați la tăcerea capului, aducând cu sine săcurile. A văzut pe prizonierii judecați la exil în străinătăți, cum le flutura în ochi dorul de țară, și pe toți sclavii din lume, cum trebuiau să lucre asemenea animalelor de povară și spatele le sângerău de pleznetul biciurilor.

Și toți acești nefericiți strigau deodată:

— Deschide! Deschide!

La aceasta sclavul de pază dela intrare a eșit pe ușa și i-a întreat:

— Ce vreți?

Și răspundeau, ca și ceialalți:

— Pe prorocul cel mare din Nazaret îl căutăm, care de aceea a venit în lume, ca să slobozească pe robi și să ferească pe cei prinși.

Iar sclavul le zise cu glas de nepăsare:

— Înzadar îl căutați: L-a ucis Pilat.

Răsunând aceste cuvinte — i s'a părut în vis — că între nefericiți s'a pornit așa hulire a lui Dumnezeu și sudalme, încât credeă, că se cutremură cerul și pământul. Ea însăși s'a zguduit în tot trupul și a tresărit.

Trezindu-se s'a ridicat în pat și zise întru sine:

— Nu voi mai visă! Voi rămâneă trează toată noaptea, să nu trebuiască să mai văd așa grozăvenii.

— urmează —

CĂRȚI ȘI REVISTE PRIMATE LA REDACȚIE

Dr. Silviu Dragomir: Relațiile bisericești ale Românilor din Ardeal cu Rusia în veacul al XVIII. Tiparul tipografiei archidiecezane, Sibiu.

Iosif Popovici: Dialectele române din Istria, referințe sociale și gramatică. Editura autorului.

„Convorbiri literare”, numărul din Aprilie, cu un cuprins bogat și variat, din care remarcăm: *Jacob Negruzzi*: Din copilărie, amintiri; *M. Beza*: Presimțiri, versuri; *Petru Andreiu*: Metafizica lui W. Wundt; *C. Papacostea*: Rapsodia V. din Odiseia lui Homer; *Mihail Negru*: Răsare soarele, poem dramatic; *G. Bogdan Duică*: Școala normală cum este și cum trebuie să fie; *I. D. Ștefănescu*: Admirația activă a operei de artă; *V. Voiculescu*: „Urare” și „Din a vremilor risipă”, versuri. *I. Minea*: Perderea Almașului și Făgărașului, — și altele. Cronica literară bogată, cronică istorică, școlară și economică.

„Doină”, numărul 2, cu următorul cuprins: *Radu S. Dragnea*: România într-o fază nouă politică; *A. Mândru*: Sonet; *St. B.*: Tălcul vieții, poezie; *Ion Chiru-Nanov*: Kara-kioi, proză; *L. U. Soricu*: În formă populară, poezie; *Papadopol-Galați*: Vis, poezie; *Prof. Dr. Urban Iarnik*: Dela Mahabharata cel indic la doina românească; *I. N. Părvulescu*: În parc, poezie — Cronică vieoie și interesantă. — Redacția și Administrația: București, Str. Domnița Anastasia, 9.

□ □ □

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT.

Nicu. Credem, c'ați greșit adresa, de ni-ați trimis nouă „Ultima scrisoare”. E așa de intimă și personală, că am comite o indiscreție vinovată cu publicarea ei. Vă rugăm, dați-ne adresa frumoasei căreia a-ți adresat-o și-i vom trimite-o ei, căci numai pe ea o privește.

Lucreția Bozian. Abonamentul dvoastră e achitat numai până la 1 Iulie n.

SCOARȚE pentru „COSINZEANA”

Abonații noștri cari doresc să aibă scoarțe pentru revistă pe anul 1913, sunt rugați să binevoiască a ne trimite suma de **cor. 2*20**. Scoarțele se expediază îndată după primirea banilor. □ □

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie. —

	Cor. fil.
Ursu I.: Ștefan-cel-Mare și Turcii	4—
Chiru Nanov: Ochiul Dracului, nuvele	1*50
Sorbul M.: Letopiseșii, dramă istorică în trei acte	2—
Agârbiceanu I.: Arhanghelii, roman din viața rom. ard.	3—
Șăineanu L.: Dicționar universal al limbei române ed. 3.	9—
Iorga: Ce ne învață cariera lui A. Vlaicu	—15
V. Mestugean: Regina Noastră. Note biografice cu privilegiul aniversării de 70 ani	1—
Rădulescu Niger: Orfanii neamului, roman naționalist	4—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXII.	5—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXIII.	6—
N. Iorga: Corespondența lui Dimitrie Aman	4—
„ Scrisori de boeri	1*75
„ Scrisori domnești	1*50
M. T. Carada: Sfânta Melanija cea tânără	—80
I. Secula: Economia de casă întocmită după mai mulți autori	3—
Goga O. Domnul Notar, dramă în 3 acte din viața ardelenească	2—
A. Vlăhușă, Dreptate, nuvele	2—
G. Coșbuc, Fire de tort. Ediție nouă și adăugită	3—
Sadoveanu: Privești Dobrogene	2—
B. Katargiu: Discursuri parlamentare 1859—1862	2—
Lamartine: Raphael vol. I.	—30
Tailler E.: Dragoste de scriitor sau romanul lui V. Hugo	—30
Maupassant: Strigăt de alarmă, nuvele	—30
Fogazzaro: Povestiri	—30
Cinci scrisori de dragoste ale unei călugărițe	1—
Aradi V., A Ruthén skizmapör	1*50
Simeon Balint, viața și luptele lui în anii 1848—49	1*50
Trecutul Românilor de pe pământul crăiesc	4—
Lungian M. Zile senine, icoane dela țară	1*50
Beza M. Pe drumuri. Din viața Aromânilor	2—
Galagteon G. Biserița din Răzoare, nuvele și schițe	2—
Chirișescu M. Răsaduri, nuvele	2—
Legea electorală. Articolul de lege XIV din 1913.	1—
Dr. S. Stanca, Pocăiții	4—
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2—
Al. Ciura: Amintiri	1*60
I. Dragoslav: Volintirii	1*80
L. Rebreanu: Frământări	1*50
V. Effimiu: Poemele singurătății	2—
Dr. G. Biedenapp: Ce povestesc eu copilului meu	—80
A. France: Crima lui Sylvestre Bonnard, roman	1*80
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1*80
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1*80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1*60
A. Hamat: Noua lege militară	2—
E. Borcia: Versuri flustrate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —

EDITURA: „LIBRĂRIEI Dr. S. BORNEMISA”

UN EXEMPLAR 20 BANI
IN ROMÂNIA 30 BANI

„TIPOGRAFIA NOUĂ” I. MOȚA, ORĂȘTIE

S. Bornemisa